

**Пам'яті ПЕТРА МИКОЛАЙОВИЧА БОДНАРА,
заслуженого діяча науки і техніки України,
академіка АН вищої освіти України,
лауреата премії В. П. Комісаренка НАН України
і премії НАМН України, доктора медичних наук,
професора**

Світова науково-медична спільнота зазнала непоправної втрати: 29 листопада 2017 року завершив свій земний шлях видатний учений, заслужений діяч науки і техніки України, академік АН вищої освіти України, лауреат премії В. П. Комісаренка НАН України і премії НАМН України, доктор медичних наук, професор Петро Миколайович Боднар. Ми втратили знаного вченого, педагога, лікаря, патріота України, засновника провідної кафедри ендокринології в Україні.

Петро Миколайович Боднар народився 28 серпня 1935 року на Вінниччині. Після закінчення школи у 1954 році поступив на перший курс лікувального факультету Вінницького медичного інституту імені М. І. Пирогова. У 1957 році Міністерство вищої освіти СРСР направило його в Китай для продовження навчання. Перший рік вивчав китайську мову на спеціальних курсах при Пекінському університеті, згодом навчався у Пекінському медичному інституті. У червні 1961 року успішно закінчив інститут і повернувся на Батьківщину зі спеціальністю «лікувальна справа» та досконалим знанням китайської мови й основ

китайської народної медицини.

Післядипломну освіту Петро Миколайович Боднар здобував у клінічній ординатурі та аспірантурі при кафедрі терапії № 1 Київського інституту удосконалення лікарів (1961–1965). Цілеспрямованість та працелюбність молодого вченого дозволили йому під керівництвом проф. І. М. Ганджі підготувати кандидатську дисертацію на тему «Порівняльна характеристика методів терапії бронхіальної астми» й успішно захистити її у 1965 році на терапевтичній вченій раді Київського інституту удосконалення лікарів. У дисертації йшлося про використання глюкокортикоїдів та голкорексфлексотерапії в лікуванні бронхіальної астми.

Подальша наукова діяльність Петра Миколайовича Боднара пов'язана з ендокринологією. Перші кроки у цьому напрямку вчений зробив у клініці Київського інституту ендокринології та обміну речовин МОЗ УРСР (сьогодні Інститут ендокринології та обміну речовин імені В. П. Комісаренка НАМН України). Наукові дослідження цього періоду були присвячені патогенезу та лікуванню діабетичних ангіопатій (1965–1968). Дослідження ролі порушень білкового об-

міну в патогенезі діабетичних ангіопатій схвалив академік АМН СРСР В. Г. Баранов. Їх було продовжено в Чернівецькому медичному інституті, де Петро Миколайович працював на посаді доцента кафедри факультетської терапії з курсу ендокринології (1968–1973).

З 1973 року трудова діяльність Петра Миколайовича Боднара тісно пов'язана з Національним медичним університетом ім. О. О. Богомольця. У 1974 році на Вченій раді Харківського медичного інституту він успішно захистив докторську дисертацію зі спеціальності ендокринологія на тему «Роль порушень білкового обміну в патогенезі діабетичних ангіопатій» (науковий консультант — проф. А. С. Єфімов).

В університеті П. М. Боднар очолив курс ендокринології на кафедрі госпітальної терапії № 2 (1973), а з 1978 року, після введення ендокринології в навчальні плани в якості самостійної дисципліни — загальноуніверситетський курс ендокринології. У 1992 році очолив кафедру факультетської терапії № 2 з курсом ендокринології, у 1994 році її було реорганізовано в кафедру ендокринології. Окрім того, Петро Миколайович Боднар організував кафедру народної та нетрадиційної медицини, взяв участь в організації та став першим ректором медичного інституту Української асоціації народної медицини (1992), викладав основи фізіології ендокринної системи в Національному університеті «Києво-Могилянська академія».

Петру Миколайовичу Боднару присвоєно вчене звання професора (1982), академіка АН вищої школи України (1994).

Серед учителів, що допомогли становленню П. М. Боднара як науковця та клініциста, був професор І. М. Ганджа, який зумів спрямувати ентузіазм молодого людини в наукове русло. Академік А. С. Єфімов допоміг йому сформуватися саме як вченому-ендокринологу. Професор А. П. Пелешук, один з патріархів української терапевтичної школи, першим в Київському медичному інституті імені О. О. Богомольця оцінив важливість викладання ендокринології, організував відповідний курс при кафедрі госпітальної терапії № 2 та доручив очоли-

ти його проф. П. М. Боднару. Визначну роль у становленні П. М. Боднара як вченого-ендокринолога і університетського професора відіграли академік АМН СРСР В. Г. Баранов та визначний вчений і організатор науки, академік НАН та АМН України В. П. Комісаренко. Повністю здібності професора П. М. Боднара розкрилися тоді, коли було організовано кафедру ендокринології, яка стала для нього рідним домом.

Визначною є роль професора П. М. Боднара в навчально-методичному забезпеченні викладання ендокринології в Україні. Під його керівництвом було розроблено навчальні програми. У численних публікаціях, виступах на щорічних нарадах-семінарах завідувачів кафедр, курсів ендокринології він обґрунтував методичні основи її викладання.

За участю професора П. М. Боднара видано 14 підручників, 12 з них — за його ініціативою та редакцією, зокрема перший українськомовний підручник «Ендокринологія» (2002), російськомовний «Эндокринология» (2007), англomовний «Endocrinology» (2008). Українськомовні підручники виходили у 2002, 2004, 2010, 2013, 2017 роках, англomовні — у 2008, 2012, 2016, 2017, російськомовні — у 1983, 2007, 2016 роках. У передмові Президент Європейської діабетологічної федерації, професор Ебергардт Стадл привітав вихід англomовного українського підручника з ендокринології, підкресливши його роль у поширенні знань з ендокринології. Президія Академії медичних наук України у 2007 році присудила за підручник «Ендокринологія» Боднару Петру Миколайовичу премію в галузі «Клінічна медицина». Окрім підручників, вчений видав 26 навчальних посібників, опублікував понад 50 матеріалів навчально-методичного спрямування.

За роки роботи в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця Петро Миколайович Боднар сформувався як видатний вчений-ендокринолог. Основним напрямком його наукової діяльності було вивчення патогенезу цукрового діабету та його хронічних ускладнень і ролі гіперінсулінемії в розвитку атеросклерозу при діабеті. Спільно зі співробітниками ка-

федри він запропонував методи діагностики, обґрунтував застосування ентеросорбції та лазеротерапії в комплексному лікуванні цукрового діабету. Пріоритетними були дослідження метаболічного синдрому, аутоімунної поліендокринопатії, токсичного зоба, гіпотиреозу, аутоімунного тиреоїдиту, фармакотерапії ендокринних захворювань. Він опублікував понад 500 наукових праць, зокрема 6 монографій та 7 винаходів.

Під керівництвом П. М. Боднара підготовано 6 докторських та 20 кандидатських дисертацій, зокрема 4 кандидатів медичних наук для Китаю, Сирії, Йорданії, Палестини, 5 клінічних ординаторів для Росії, Грузії, Туркменістану, Польщі, Кіпру і два магістри для Китаю.

Професор П. М. Боднар брав активну участь у роботі конгресів Європейської асоціації з вивчення цукрового діабету, Європейської тиреоїдної асоціації, у наукових конгресах Росії, Німеччини, Австрії, Польщі, Угорщини, Чехії. Плідним було його наукове відрядження до США (2005). Також він був учасником всіх з'їздів ендокринологів України та численних наукових конференцій. Цікавим та змістовним було його науково-педагогічне відрядження до КНР (1987–1988), дружньою була зустріч з однокурсниками, професорами Пекінського медичного університету. Повторне відрядження до КНР (1992) ще раз довело необхідність співпраці з цією країною.

У різні роки Петро Миколайович Боднар успішно поєднував наукову, педагогічну та громадську роботу. У Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця він обіймав посаду заступника декана факультету, брав участь у роботі громадських організацій. Був членом правління Асоціації ендокринологів України, президентом асоціації ендокринологів м. Києва, членом Європейської асоціації з вивчення цукрового діабету, консультативної ради українсько-американського проекту з вивчення впливу наслідків аварії на ЧАЕС на стан щитоподібної залози й Київської міської комісії по раціональному використанню препаратів інсуліну. Плідною була його участь у роботі Національної Ради з питань цукрового

діабету при МОЗ України. Понад 40 років проф. П. М. Боднар був головою щомісячних Київських міських науково-практичних конференцій, які користувалися популярністю серед ендокринологів міста.

Петро Миколайович Боднар протягом багатьох років був членом експертної ради з клінічної медицини (терапія) ВАК України, членом різних спеціалізованих вчених рад терапевтичного профілю при НМУ імені О. О. Богомольця, членом редколегій провідних науково-медичних журналів: «Ендокринологія», «Проблеми ендокринної патології», «Клінічна ендокринологія та ендокринна хірургія», «Внутрішня медицина», «Акупунктура електротерапія» (США).

За вагомий внесок у розвиток вітчизняної ендокринології П. М. Боднара нагороджено чотирма державними медалями: нагородою Ярослава Мудрого АН вищої школи, відзнакою «Відмінник охорони здоров'я», почесними грамотами мера міста Києва, медаллю Асоціації недержавних вищих навчальних закладів.

П. М. Боднара нагороджено премією НАН України імені В. П. Комісаренка за серію наукових праць «Історія розвитку ендокринології в Україні» (2008), премією АМН України в галузі «Клінічна медицина» за підручник «Ендокринологія» (2007), почесними грамотами МОЗ України, знаком «Винахідник СРСР», дипломами ВДНГ СРСР ТА ВДНГ УРСР, у 2000 році йому присвоєно почесне звання «Заслуженого діяча науки і техніки України».

Чимало планів та задумів Петра Миколайовича так і не втілив у життя. Глибоко сумуємо та висловлюємо щире співчуття рідним та близьким Петра Миколайовича у зв'язку з тяжкою втратою, розділяємо їхню горе.

Світла пам'ять про Петра Миколайовича Боднара назавжди збережеться в серцях його друзів, колег, учнів та пацієнтів.

Світла пам'ять Учителю, Лікарю, Людині...

*Колектив кафедри ендокринології
Національного медичного університету
імені О. О. Богомольця
Колектив ДУ «Інститут проблем
ендокринної патології
ім. В. Я. Данилевського НАМН України»*